

ارتباط نظارت والدین با خطرپذیری در بین نوجوانان دختر و پسر

سجاد اسماعیلی؛ مولودالسادات خلیفه‌سلطانی و علی زاده‌محمدی^۳

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۳/۴/۹

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۲/۹/۲۷

چکیده

مقدمه: خطرپذیری رفتارهای پرخطر در دوره‌ی نوجوانی افزایش یافته است. هدف پژوهش حاضر، ارتباط نظارت والدین با خطرپذیری در بین نوجوانان دختر و پسر بود.

روش: روش تحقیق همبستگی بود. از بین دانش‌آموزان شهرستان شهرضا در استان اصفهان، ۲۰۳ نوجوان پسر و دختر ۱۱-۱۸ ساله به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای مرحله‌ای انتخاب شدند. پرسشنامه‌ی محقق‌ساخته‌ی نظارت والدین و پرسشنامه‌ی خطرپذیری برای جمع‌آوری داده‌ها مورد استفاده قرار گرفت. داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و آزمون t مستقل مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که رابطه‌ی منفی و معناداری بین نظارت والدین (فرم والدین و نوجوان) با خطرپذیری نوجوانان وجود دارد. نتایج t مستقل نشان داد که مصرف مواد نوشیدن‌الکل و رابطه‌ی جنسی در نوجوانان پسران بیشتر از دختران بوده است.

نتیجه‌گیری: نظارت والدین می‌تواند در کاهش و پیشگیری از رفتارهای پرخطر مؤثر باشد.

کلیدواژه‌ها: خطرپذیری، نظارت والدین، نوجوان

شیوه‌ی ارجاع‌دهی به این مقاله: اسماعیلی، سجاد، خلیفه‌سلطانی، مولودالسادات، و زاده محمدی، علی. (۱۳۹۳). مقایسه میزان خطرپذیری در بین نوجوانان دختر و پسر و ارتباط آن با نظارت والدین. دوفصلنامه‌ی روانشناسی بالینی کودک و نوجوان، ۱(۱): ۸۷-۱۰۰.

۱. نویسنده‌ی مسئول: کارشناس ارشد روانشناسی بالینی (Sajad88esmaeili@gmail.com)

۲. کارشناس ارشد مدیریت دولتی

۳. استادیار گروه روانشناسی، دانشگاه شهید بهشتی

مقدمه

نوجوانی، یکی از مهم‌ترین مراحل رشد تحولی است که با چالش‌های جدی همراه است که از جمله‌ی آنها، اوج‌گیری رفتارهای پرخطر است (هیگینز، مک‌کن، مک‌لافلین، مک‌کارتان و پرا، ۲۰۱۳). تحقیقات نشان می‌دهد که تقریباً ۲۸٪ شش ساله‌ها، ۴۳٪ هفت ساله‌ها، ۵۴٪ هشت ساله‌ها، ۶۵٪ نه ساله‌ها، ۷۶٪ ده ساله‌ها، ۷۹٪ یازده ساله‌ها و ۸۳٪ دوازده ساله‌ها مصرف الکل را تجربه کرده‌اند (مرکز بین‌المللی کنترل و پیشگیری بیماری‌ها، ۲۰۰۴، ۲۰۰۵) و ۲۰، ۲۷، ۳۲ و ۳۷ درصد از ۱۱-۱۰ و ۹ و ۱۲ ساله‌های دوره‌های مصرف سنگین مواد را گزارش کرده‌اند. به‌طور مشابه ۵۲٪ از ۹ ساله‌ها، ۵۸٪ از ده ساله‌ها، ۶۰٪ از یازده ساله‌ها، و ۶۵٪ از ۱۲ ساله‌ها، سیگار کشیدن را امتحان کرده‌اند و ۱۷، ۲۲، ۲۴ و ۲۶ درصد از موارد مذکور، به‌ترتیب گزارش دادند که اخیراً هر روز سیگار مصرف کرده‌اند (مرکز بین‌المللی کنترل و پیشگیری بیماری‌ها، ۲۰۰۴، ۲۰۰۵).

خطرپذیری در ادبیات رشد، به‌عنوان درگیر شدن در رفتارهایی که با احتمال نتایج نامطلوب همراه است، تعریف می‌شود (بیث-ماروم، آستین، فیش‌هف، پالم-گرن و جاکوبز، ۱۹۹۳؛ بیرنس، ۲۰۰۳؛ فوربی و بیث-ماروم، ۱۹۹۲؛ ایروین، ۱۹۹۳).

فهم چرایی آسیب‌پذیری نوجوانان در برابر رفتارهای پرخطر، نیازمند در نظر گرفتن تعامل پیچیده‌ی سه متغیر نوجوان، خانواده و محیط اجتماعی است

1. Higgins, McCann, McLaughlin, McCartan & Perra

2. Centers for Disease Control and Prevention

3. Beyth-Marom, Austin, Fischhoff, Palmgren & Jacobs

4. Byrnes

5. Furby

6. Irwin

(کلیولند، فینبرگ و گرینبرگ؛ ۲۰۱۰). در این میان، خانواده، تأثیری کلیدی بر رفتار کودکان و نوجوانان دارد (ساندهی و تورنر؛ ۲۰۱۱). همچنان که کودکان بزرگ‌تر می‌شوند، تأثیر اصلی از والدین، به گروه همسالان و سایر عوامل اجتماعی منتقل می‌شود (هیگینز و همکاران، ۲۰۱۳). با این حال، خانواده همچنان سهم بزرگی در فهم چگونگی تأثیر این عوامل دارد (ولمن؛ ۲۰۰۹). در میان عوامل خانوادگی که بر چگونگی برون‌داد نوجوانان تأثیرگذار است، از نظارت والدین می‌توان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین آنها یاد کرد (هیگینز و همکاران، ۲۰۱۳). نظارت والدین، یک سازه‌ی فرضی روان‌شناختی است که برای توصیف ترکیبی از رفتارهای والدین شامل آگاهی، گفتگو، نگرانی، سرپرستی، و پیگیری رفتار نوجوانان به کار می‌رود (پاتوک-پخام، کینگ، مرگان-لوپز، اولوا، موسس؛ ۲۰۱۱؛ استاتین و کر؛ ۲۰۰۰). پترسون و همکارانش [رید و دیشیون؛ ۱۹۹۲] مبحث نظارت والدین را در کارهای اولیه‌ی خود رشد و توسعه دادند. تعریف غالباً پذیرفته‌شده‌ی نظارت والدین عبارت است از: آگاهی والدین از فعالیت‌های فرزندان و نیز گفتگو با آنان در این باره که والدین، مراقب فعالیت‌های آنان می‌باشند و از آن آگاهند (دیشیون و مک ماهن؛ ۱۹۹۸).

«نظارت»، در رابطه با رفتار انسان دارای چندین معنای لغوی است از جمله چک کردن مرتب چیزی، مطلع بودن از رفتار دیگری، و یا نصیحت دیگری به سبب رفتاری غلط (هایس؛ ۲۰۰۴). والدین کودکان کم سن و سال، کودکان خود را با

---

1. Cleveland, Feinberg & Greenberg

2. Sondhi & Turner

3. Velleman

4. Patock-Peckham, King, Morgan-Lopez, Ulloa & Moses

5. Stattin & Kerr

6. Reid & Dishion

7. McMahon

8. Hayes

مشاهده‌ی مستقیم رفتار آنان تحت نظارت دارند، درباره‌ی پیشرفت آنان هشیارند، و از مهارت‌های والدگری جهت شکل دهی به رفتار آنان استفاده می‌کنند. درمقابل، از بزرگسالان انتظار می‌رود که خود بر رفتار خویش نظارت داشته باشند. هرچند این مسئله می‌تواند از طریق انتظارات و استانداردهای دیگران نیز تسهیل شود. نظارت بر نوجوانان، جایی بین این دو حد قرار می‌گیرد. این مسئله، تنها به اقتدار والدین مربوط نمی‌شود و نیز صرفاً به‌عنوان استقلال کامل نوجوان مشخص نمی‌گردد. نوجوانان، نه به‌طور کامل مانند بزرگسالان مستقل و خودمختارند و نه مانند کودکان کاملاً تحت حمایت و سرپرستی والدین. همچنین، «نظارت» با «سرپرستی» متفاوت است؛ چراکه سرپرستی، مستلزم حضور یک بزرگسال است؛ اما نظارت بر رفتار نوجوان می‌تواند بدون حضور بزرگسال نیز صورت بگیرد (هایس، ۲۰۰۴). بنابراین فرض بر این است که نظارت بر نوجوانان، برعهده‌ی والدین است؛ اما سهمی از نظارت نیز مربوط به خود نوجوانان است. لذا نظارت می‌تواند با حضور والدین و یا در غیاب آنان نیز صورت پذیرد.

سهم نظارت والدین، در پیشگیری و کاهش رفتارهای پرخطر به‌طور عام و رفتارهای پرخطر خاص [ازجمله روابط جنسی نایمن، نوشیدن الکل و مصرف مواد] در پژوهش‌های متعددی مورد بررسی قرار گرفته است. اری، دانکن، بیگلن، متزler، نوئل و اسمولکوئیسکی^۳ (۱۹۹۹) به این نتیجه رسیدند که تعارض خانوادگی و درگیری ضعیف، نظارت کمتر والدین را منجر می‌شود و بالطبع نظارت ضعیف والدین، ارتباط با همسالان منحرف و رفتارهای مشکل‌آفرین را نتیجه می‌دهد. دی‌کلمنته، وینگود، کراسبای، سیونین، کب و هرینگتون^۴ (۲۰۰۱) دریافتند که

1. Monitoring

2. Supervision

3. Ary, Duncan, Biglan, Metzler, Noell & Smolkowski

4. DiClemente, Wingood, Crosby, Sionean, Cobb & Harrington

نظارت ضعیف والدین، احتمال بیماری‌های مقاربتی، داشتن چند شریک جنسی، عدم استفاده از کاندوم و سکس نایمن و احتمال مصرف ماری‌جوآنا را افزایش می‌دهد.

نتایج پژوهش الن^۱ (۲۰۰۵) نشان داد نوجوانانی که نظارت موفق والدین را گزارش داده بودند (به طور دقیق‌تر، آگاهی از مکان و فعالیت‌های نوجوان خارج از منزل)، به لحاظ شناختی، کمتر مایل به شروع رفتار جنسی بودند؛ درحالی که نوجوانانی که زمان‌های کمتری از نظارت را گزارش داده بودند، افکاری مربوط به تمایل به شروع رابطه‌ی جنسی داشتند و به نحو بارزی به درگیری در روابط جنسی تمایل داشتند. همچنین، هیگینز و همکاران (۲۰۱۳) به این نتیجه رسیدند که نظارت بیشتر والدین، با نوشیدن کمتر الکل، شروع نوشیدن در سن بالاتر و دفعات کمتر نوشیدن، در ارتباط است. احمدی و همکاران (۲۰۱۳) نیز ارتباط منفی بین نظارت والدین و درگیری نوجوانان در رفتارهای پرخطر جنسی گزارش کردند.

نوجوانی، مرحله‌ای بسیار مهم در رشد انسان و زمینه‌ساز بسیاری از کنش‌های بعدی فرد در زمینه‌های مختلف است. با این حال، تقارن این دوره با اوج‌گیری رفتارهای پرخطر، عبور موفق افراد از آن را بسیار دشوار و پرمخاطره می‌کند؛ در نتیجه مرحله‌ی نوجوانی و مسئله‌ی رفتارهای پرخطر، توجه بیش از پیش محققان را در جهت کاهش آسیب‌های احتمالی طلب می‌کند. از این‌رو هدف اصلی این تحقیق، میزان رفتارهای پرخطر نوجوانان دختر و پسر و نقش نظارت والدین در آن است که علاوه بر غنای ادبیات پژوهشی این حوزه در بعد نظری، می‌تواند مبنایی برای طراحی مداخلات مؤثر در جهت پیشگیری و کنترل رفتارهای پرخطر نوجوانان در بعد کاربردی باشد.

^۱. Ellen

روش

روش تحقیق: تحقیق حاضر بر اساس ماهیت و روش، از نوع تحقیقات همبستگی است. در این پژوهش، مبحث نظارت والدین (فرم نوجوان و والدین) به عنوان متغیر پیش‌بین و خطرپذیری، به عنوان متغیر ملاک مورد ارزیابی قرار گرفتند.

شرکت کنندگان در تحقیق: کلیه‌ی نوجوانان پسر و دختر مقاطع راهنمایی و متوسطه‌ی شهرستان شهرضا از توابع استان اصفهان، جامعه‌ی آماری این تحقیق را تشکیل می‌دهند. برای تعیین حجم نمونه‌ی مورد نیاز، از جدول کوهن استفاده شده است. حجم نمونه براساس جدول کوهن، شامل ۲۰۰ نفر می‌باشد. روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای بود. تعداد ۲۵۰ پرسشنامه میان نوجوانان دختر و پسر در مقاطع راهنمایی و دبیرستان توزیع گردید که در نهایت، ۲۰۳ پرسشنامه بدون نقص جمع‌آوری شد.

ابزارهای گردآوری داده‌ها: برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای زیر

استفاده شد:

الف) پرسشنامه‌ی محقق‌ساخته‌ی نظارت والدین (فرم والدین و

نوجوانان): این پرسشنامه، توسط محقق ساخته شده است و دارای ۴۱ سؤال می‌باشد که حوزه‌های مختلف فعالیت‌های نوجوانان و فرهنگ ایران (مدرسه، اوقات فراغت، اینترنت، فیلم، ماهواره، تلفن همراه، دوستان و ارتباط با جنس مخالف) در آن لحاظ شده است. به علاوه، مؤلفه‌های مختلف نظارت والدین طبق نظر استاتین و کر (۲۰۰۰) (پیگیری، خودافشایی و قوانین و محدودیت‌ها) در ساخت این پرسشنامه‌ها به کار رفته است. پاسخ‌دهندگان، نظرات خود را در چارچوب یک مقیاس لیکرتی پنج‌گزینه‌ای (از ۱ = هرگز تا ۵ = همیشه) بیان می‌دارند. این پرسشنامه، در دو فرم والدین و نوجوان تهیه شده است. سؤالات هر دو فرم، محتوای

یکسانی دارند و تنها تفاوت آنها، شکل سؤالات است. برای بررسی روایی پرسشنامه‌ی نظارت والدین، روایی صوری و محتوایی، و سازه از نوع همسانی درونی استفاده شده است؛ بدین صورت که برای بررسی روایی صوری و محتوایی، پرسشنامه به تعداد ۴ نفر از صاحب نظران و اساتید مربوطه از جمله استاد راهنما داده شده و از آنان در مورد هر سؤال و درخصوص ارزیابی فرضیه‌ی مربوطه نظرخواهی گردید که به اتفاق، پرسشنامه را تأیید نمودند. همچنین روایی سازه از نوع همسانی درونی که ضریب همبستگی نمره‌ی کل پرسشنامه و تک تک سؤالات می‌باشد، محاسبه شده است. طی یک مطالعه‌ی مقدماتی، این پرسشنامه در بین ۶۰ نفر از نوجوانان پسر و دختر شهرضا و نیز والدین آنان که به صورت تصادفی خوشه‌ای انتخاب شده بودند، توزیع گردید. میانگین ضریب همبستگی تک تک سؤالات با نمره‌ی کل، برای فرم نوجوان ۰/۵۷ و برای فرم والدین ۰/۵۱ محاسبه شد. ضریب پایایی پرسشنامه‌ی محقق ساخته‌ی نظارت والدین (فرم نوجوان) در مطالعه‌ی مقدماتی با یک نمونه‌ی ۶۰ نفری (۵۰٪ پسر) ۰/۹۴۹ محاسبه شد. پایایی فرم والدین نیز (۰/۹۲۵) مناسب ارزیابی شد.

ب) پرسشنامه‌ی خطرپذیری نوجوانان: پرسشنامه‌ی خطرپذیری نوجوانان ایرانی توسط زاده محمدی و احمدآبادی (۱۳۸۸) ساخته شده و دارای ۳۹ گویه برای سنجش آسیب‌پذیری نوجوانان در مقابل هفت دسته رفتارهای پرخطر از جمله خشونت، استعمال سیگار، مصرف مواد مخدر، مصرف الکل و رفتار جنسی می‌باشد که پاسخ‌دهندگان، موافقت و یا مخالفت خود را در یک مقیاس پنج‌گزینه‌ای از «کاملاً موافق» تا «کاملاً مخالف» بیان می‌کنند. میزان اعتبار IARS و خرده‌مقیاس‌های آن، در سطح مناسب و مطلوبی محاسبه شد؛ به طوری که میزان آلفای کرونباخ برای مقیاس کلی ۰/۹۴۱، رانندگی خطرناک ۰/۷۴۶، خشونت ۰/۷۸۴، استعمال

سیگار ۰/۹۳۱، مصرف مواد مخدر ۰/۹۰۱، مصرف الکل ۰/۹۰۹، رابطه و رفتار جنسی ۰/۸۷۶ و دوستی با جنس مخالف ۰/۸۳۵ به دست آمد.

روند اجرای پژوهش: پس از مشخص شدن نمونه‌ی پژوهش، پرسشنامه‌ها در اختیار نوجوانان دختر و پسر قرار گرفت. آنان به مدت نیم ساعت به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند. پس از جمع آوری ۲۰۳ پرسشنامه‌ی تکمیل شده، در نهایت داده‌های به دست آمده، با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و آزمون t مستقل و با نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی نشان داد که از میان پاسخ‌دهندگان، ۱۰۰ نفر پسر (۴۹/۳ درصد) و ۱۰۳ نفر دختر (۵۰/۷ درصد) بودند. جدول ۱ نشان می‌دهد که میان نظارت والدین (فرم نوجوانان) و خطرپذیری، رابطه‌ی منفی معناداری ($r = -۰/۴۷$) وجود دارد. به علاوه، بیشترین رابطه، بین نظارت والدین (فرم نوجوان) و ارتباط با جنس مخالف ($r = -۰/۴۴۰$ ، $p < ۰/۰۱$) بوده است و کمترین رابطه، بین نظارت والدین و رفتار جنسی ($r = -۰/۲۶۶$ ، $p < ۰/۰۱$) گزارش شده است. همچنین نظارت والدین (فرم والدین) با خطرپذیری به صورت منفی ($r = -۰/۳۵۳$) مرتبط بوده است. بیشترین رابطه نیز بین نظارت والدین و ارتباط با جنس مخالف ($r = -۰/۳۶۴$ ، $p < ۰/۰۱$) بوده است؛ بدین معنی که با افزایش نظارت والدین، میزان خطرپذیری نوجوانان کاهش یافته است.

جدول ۱: خلاصه آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین نظارت والدین و خطرپذیری

متغیرهای پیش بین	متغیر ملاک (خطرپذیری)
	همبستگی p
نظارت والدین (فرم نوجوان)	-۰/۴۷۰
نظارت والدین (فرم والدین)	-۰/۳۵۳

نتایج آزمون t مستقل نشان داد که بین خطرپذیری در نوجوانان پسر و دختر، تفاوت معناداری حاصل نشد. از میان ابعاد خطرپذیری بجز مصرف مواد، مصرف الکل و رابطه‌ی جنسی که میانگین پسران بیشتر از دختران بوده، نوجوانان پسر و دختر در دیگر خرده‌مقیاس‌های خطرپذیری تفاوت معناداری با یکدیگر نداشتند (جدول ۲).

جدول ۱: خلاصه نتایج آزمون t مستقل برای مقایسه‌ی خطرپذیری و خرده‌مقیاس‌های آن در نوجوانان دختر و پسر

متغیرها	گروه	میانگین	انحراف استاندارد	T	df	p
رانندگی خطرناک	پسر	۱۹/۱۰	۶/۲۶	-۰/۸۲۹	۲۰۱	۰/۱۳۰
	دختر	۱۹/۸۷	۶/۸۵			
خشونت	پسر	۱۰/۲۰	۴/۲۶	-۰/۲۲	۲۰۱	۰/۳۴۵
	دختر	۱۰/۲۱	۴/۶۳			
استعمال سیگار	پسر	۶/۱۷	۲/۷۹	۰/۴۳۹	۲۰۱	۰/۳۷۰
	دختر	۶/۳۷	۳/۵۹			
مصرف مواد	پسر	۹/۷۵	۳/۴۷	۲/۱۴۵	۲۰۱	۰/۰۰۱
	دختر	۸/۸۸	۲/۱۰			
مصرف الکل	پسر	۸/۵۴	۴/۲۳	۲/۲۵۵	۲۰۱	۰/۰۰۱
	دختر	۷/۳۸	۲/۹۸			
ارتباط با جنس مخالف	پسر	۹/۱۰	۵/۰۶	۱/۵۷۰	۲۰۱	۰/۲۲۷
	دختر	۸/۰۲	۴/۶۵			
رابطه جنسی	پسر	۷/۴۱	۴/۶۵	۳/۰۹۶	۲۰۱	۰/۰۰۱
	دختر	۵/۶۱	۳/۵۲			
خطرپذیری	پسر	۷۰,۲۷	۲۲/۱۰	۱/۳۵۰	۲۰۱	۰/۲۳۸
	دختر	۶۶,۳۵	۱۹/۲۲			

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این تحقیق، بررسی رابطه نظارت والدین با خطر پذیری نوجوانان دختر و پسر بود. نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که نظارت والدین، چه در گزارشات نوجوانان و چه در گزارشات والدین، ارتباط منفی و معناداری با میزان خطرپذیری در نوجوانان دارد. مرور اجمالی ادبیات تحقیق حوزه‌ی نظارت والدین نیز ارتباط نظارت والدین را با بسیاری از مشکلات درون‌سازی شده و برون‌سازی-شده آشکار ساخت. پژوهش‌های لایرد، پتیت، بیتس و دوگ (۲۰۰۳)، دی کلمنته و دیگران (۲۰۰۱)، گائو، هاو کینز، هیل و آبوت (۲۰۰۱) پینچوسکی (۲۰۰۹)، الن (۲۰۰۵)، کالدول، بیتلر و سیلور (۲۰۰۶)، نمونه‌هایی از مطالعاتی هستند که ارتباط نظارت والدین را با انواع مشکلات رفتاری در نوجوانان را استنتاج کرده‌اند. برخی از این تحقیقات، دقیقاً رفتارهای خطرناک قابل بررسی در تحقیق حاضر را مورد مطالعه قرار داده‌اند؛ به‌عنوان مثال، اری و دیگران (۱۹۹۹) ارتباط با همسالان منحرف، بیکر، روزنتهال، لئونهارت، کولار، ساکوپ و بارکلو (۱۹۹۹) و پینچوسکی (۲۰۰۹) مصرف مواد، سیگار و الکل، دوننبرگ، ویلسون، امریون و برینت (۲۰۰۲)، هیوبنر و هاوول (۲۰۰۳) و لاستر و اسمال (۱۹۹۷) رفتارهای جنسی و سینگر، میلر، گائو، فلانری، فریترسن و اسلواک (۱۹۹۹) رانندگی خطرناک را کانون توجه خود قرار داده‌اند که همگی به این نتیجه رسیده‌اند که اینگونه رفتارها، با نظارت والدین ارتباطی منفی دارد.

1. Laird, Pettit, Bates & Dodge

2. Guo, Hawkins, Hill & Abbott

3. Pinchevsky

4. Caldwell, Beutler & Silver

5. Baker, Rosenthal, Leonhardt, Kollar, Succop & Burklow

6. Donenberg, Wilson, Emerson & Bryant

7. Huebner & Howell

8. Luster & Small

9. Singer, Miller, Guo, Flannery, Frierson & Slovak

افسردگی (گیل- ریواس، گرینبرگ، چن و لوپز- لنا؛ ۲۰۰۳)، استرس بالا (هارتس و پاور، ۲۰۰۰؛ ساگرستانو، پایکف، هولمبک و فندریچ، ۲۰۰۳)، عزت نفس پایین (پترسون و دیگران، ۱۹۹۲) و شکست تحصیلی (لی، فانگ، استنتون، سو و وو، ۲۰۰۳) همگی از جمله مشکلات درون‌سازی‌شده و مرتبط با نظارت ضعیف والدین هستند که می‌توانند عاملی خطر ساز برای درگیری فرد در مشکلات برون‌سازی‌شده باشند. به عبارت دیگر، وقتی سازگاری روانی مطلوب، عزت نفس و موفقیت تحصیلی، به عنوان عوامل محافظت‌کننده در نظر گرفته می‌شوند، می‌توان انتظار داشت که وجود مشکل در هریک از این حوزه‌ها، عاملی خطر ساز برای فرد محسوب شود. همچنین نظارت والدین، با کیفیت روابط والدین با نوجوان نیز مرتبط است که این نیز از راه‌های تأثیر غیرمستقیم نظارت والدین بر رفتارهای خطرپذیری نوجوانان است.

نتایج آزمون t مستقل نشان داد که از میان ابعاد خطرپذیری مصرف مواد و مصرف الکل و رابطه‌ی جنسی در میان پسران بیشتر بوده است. در تبیین این یافته می‌توان گفت که این امر ممکن است به دلایل جنسیتی در ایران باشد. مصرف مواد مخدر و مشروبات الکلی کمتر در میان زنان رواج دارد و در صورت مصرف اینگونه مواد ممکن است طرد از طرف همسالان را به همراه داشته باشد. در مورد رابطه جنسی که در پسران بیشتر بوده است، می‌توان به این نکته اشاره کرد که ممکن است میل به گزارشات شخصی در میان دختران کمتر از پسران است و این امر در تفاوت گزارش رابطه جنسی دو جنس می‌تواند نقش داشته باشد. محدود شدن نمونه به نوجوانان ۱۱ تا ۱۸ سال و استفاده از ابزار محقق‌ساخته اندازه‌گیری سازه‌ی نظارت والدین، از جمله محدودیت‌های این پژوهش بود.

¹. Gil-Rivas, Greenberger, Chen & Lopez-Lena

². Hartos & Power

³. Sagrestano, Paikoff, Holmbeck & Fendrich,

⁴. Li, Fang, Stanton, Su & Wu

براساس یافته‌ها پیشنهاد می‌شود نقش مهم نظارت والدین برای جلوگیری از رفتارهای پرخطر نوجوانان، از طریق انجمن‌های اولیا و مربیان در مدارس مورد توجه قرار بگیرد.

منابع

- Ahmadi, KH., Khodadadi Sangdeh, J., Aminimanesh, S., Mollazamani, A., & Khanzade, M. (2013). The Role of Parental Monitoring and Affiliation with Deviant Peers in Adolescents' Sexual Risk Taking: Toward an Interactional Model. *International Journal of High Risk Behaviors and Addiction*, 29, 175-181.
- Ary, D. V., Duncan, T. E., Biglan, A., Metzler, C. W., Noell, J. W., & Smolkowski, K. (1999). Development of adolescent problem behavior. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 27, 141-150.
- Baker, J. G., Rosenthal, S. L., Leonhardt, D., Kollar, L. M., Succop, P. A., Burklow, K. A., et al. (1999). Relationship between perceived parental monitoring and young adolescent girls' sexual and substance use behaviors. *Journal Pediatric Adolescent Gynecology*, 12, 17-22.
- Beyth-Marom, R., Austin, L., Fischhoff, B., Palmgren, C., & Quadrel, M. J. (1993). Perceived consequences of risky behaviors: adults and adolescents. *Developmental Psychology*, 29, 549-563
- Byrnes, J. P. (2003). *Decision making: a self-regulation perspective on drug use and abuse*. Paper Symposia Given at the 70th Biennial Meeting for the Society for Research in Child Development, Tampa, FL, US.
- Caldwell, R., Beutler, L., & Silver, C. (2006). Brief report: An examination of the relationships between parental monitoring, self-esteem and delinquency among Mexican American male adolescent. *Journal of Adolescence*, 29, 459-464.
- Cleveland, M.J., Feinberg, M.E. & Greenberg, M.T. (2010). Protective families in high- and low-risk environments: implications for adolescent substance use. *Journal of Youth and Adolescence*, 39, 114-126.
- DiClemente, R. J., Wingood, G. M., Crosby, R., Sionean, C., Cobb, B. K., Harrington, K., et al. (2001). Parental monitoring: Association with adolescents' risk behaviors. *Pediatrics*, 107, 1363-1368.
- Dishion, T. J., & McMahon, R. J. (1998). Parental monitoring and the prevention of child and adolescent problem behavior: a conceptual and empirical formulation. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 1, 61-75.
- Donenberg, G. R., Wilson, H. W., Emerson, E., & Bryant, F. B. (2002). Holding the line with a watchful eye: The impact of perceived parental

- monitoring on risky sexual behavior among adolescents in psychiatric care. *AIDS Education & Prevention*, 14, 138-157.
- Ellen, J. (2005). The influence of parental monitoring on adolescents sexual initiation. *Archives of Pediatric and Adolescent Medicine*, 159, 724-729.
- Eriksson, I., Cater, A., Andershed, A. K. & Andershed, H. (2010). What we know and need to know about factors that protect youth from problems: A review of previous reviews. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 5, 477-482.
- Furby, L., & Beyth-Marom, R. (1992). Risk taking in adolescence: a decision-making perspective. *Developmental Review*, 12, 1-44.
- Gil-Rivas, V., Greenberger, E., Chen, C., & Lopez-Lena, M. M. y. (2003). Understanding depressed mood in the context of a family-oriented culture. *Adolescence*, 38, 93-109.
- Guo, J., Hawkins, J. D., Hill, K. G., & Abbott, R. D. (2001). Childhood and adolescent predictors of alcohol abuse and dependence in young adulthood. *Journal of Studies on Alcohol*, 62, 754-762.
- Hayes, L., (2004). *Parental Monitoring of Adolescent Free Time: A Theoretical Model of Parent-Adolescent Interactions*. A thesis submitted in (partial) fulfilment of the requirements for the degree of PH. D in Psychology and Disability Studies. RMIT University.
- Hartos, J. L., & Power, T. G. (2000). Association between mother and adolescent reports for assessing relations between parent-adolescent communication and adolescent adjustment. *Journal of Youth & Adolescence*, 29, 441-450.
- Higgins, K., McCann, M., McLaughlin, A., McCartan, C., Perra, O. (2013). Investigating parental monitoring, school and family influences on adolescent alcohol use. *Institute of Child Care Research Queen's University Belfast*, 43, 49-59.
- Huebner, A. J., & Howell, L. W. (2003). Examining the relationship between adolescent sexual risk-taking and perceptions of monitoring, communication, and parenting styles. *Journal of Adolescent Health*, 33, 71-78.
- Irwin, C.E. (1993). *Adolescence and risk taking: How are they related?* In N. Bell and Bell (Eds.), *Adolescent risk taking* (pp. 7-28). Newbury Park, CA: Sage Publications.
- Laird, R. D., Pettit, G. S., Bates, J. E., & Dodge, K. A. (2003). Parents' monitoring-relevant knowledge and adolescents' delinquent behavior: evidence of correlated developmental changes and reciprocal influences. *Child Development*, 74, 752-768.
- Li, X., Fang, X., Stanton, B., Su, L., & Wu, Y. (2003). Parental monitoring among adolescents in Beijing, China. *Journal of Adolescent Health*, 33, 130-132.

- Luster, T., & Small, S. A. (1997). Sexual abuse history and number of sex partners among female adolescents. *Perspectives on Sexual and Reproductive Health*, 29, 204-211.
- Centers for Disease Control and Prevention. (2004 & 2005). National survey for risk-taking in adolescents in USA. *Journal of Adolescent Health*, 33, 89-115.
- Patock-Peckham, J. A., King, K. M., Morgan-Lopez, A. A., Ulloa, E. C. & Moses, J. M. F. (2011). Gender-Specific Mediation Links Between Parenting Styles, Parental Monitoring, Impulsiveness, Drinking Control and Alcohol-Related Problems. *Journal of Studies on Alcohol and Drugs*, 72, 247-258.
- Patterson, G. R. (1982). *Coercive family process*. Eugene, OR: Castalia.
- Patterson, G. R., Reid, J. B., & Dishion, T. J. (1992). *Antisocial boys*. A social interactional approach: V. 4. Eugene OR: Castalia.
- Pinchevsky, G. (2009). *Parental monitoring, sensation seeking and marijuana use: correlation and an interactive model*. MA dissertation in Criminology and Criminal Justice. University of Maryland, College Park.
- Sagrestano, L. M., Paikoff, R. L., Holmbeck, G. N., & Fendrich, M. (2003). A longitudinal examination of familial risk factors for depression among innercity African American adolescents. *Journal of Family Psychology*, 17, 108-120.
- Singer, M. I., Miller, D. B., Guo, S., Flannery, D. J., Frierson, T., & Slovak, K. (1999). Contributors to violent behavior among elementary and middle school children. *Pediatrics*, 104, 878-884.
- Sondhi, A. & Turner, C. (2011). *The influence of family and friends on young people's drinking*. York: Joseph Rowntree Foundation.
- Stattin, H., & Kerr, M. (2000). Parental Monitoring: A Reinterpretation. *Child Development*, 71, 1072-1085.
- Velleman, R. (2009). *Children, young people and alcohol: how they learn and how to prevent excessive use*. New York: Joseph Rowntree Foundation.